

RELAȚII ARMONIOASE ÎN FAMILIE

ARIA CURRICULARĂ
Educație socioumanistică

CURRICULUM pentru GIMNAZIU
clasele a **VIII-a – IX-a**

Aprobat:

Consiliul Național pentru Curriculum (proces-verbal nr. 29 din 7 septembrie 2022);
Ordinul Ministrului Educației și Cercetării (nr.948 din 27 septembrie 2022).

Prezentul document a fost elaborat în cadrul proiectului “Dezvoltarea, pilotarea și integrarea prevenirii timpurii a violenței în bază de gen și violenței împotriva femeii în programa școlară” , implementat de Centrul Internațional “LA STRADA”, în parteneriat cu UN Women Moldova, cu sprijinul financiar al Suediei. Drepturile de autor asupra produselor aparțin UN Women Moldova.

ECHIPA DE LUCRU:**AUTOARE:**

[Viorica ANDRIȚCHI](#), dr.hab. în pedagogie, prof.univ.

[Valentina OLARU](#), dr. în pedagogie, grad didactic superior, directoarea Liceului Teoretic „Lucian Blaga”, mun. Chișinău

[Tatiana TURCHINĂ](#), psihologă, șefa Centrului Formare Continuă, Universitatea de Stat din Moldova

CONSULTANTĂ:

[Corina LUNGU](#), consultantă principală, Direcția Învățământ General, Ministerul Educației și Cercetării.

RECENZENTE:

[Otilia DANDARA](#), dr.hab. în pedagogie, prof.univ., prorectoră pentru activitatea didactică și studentescă, Universitatea de Stat din Moldova

[Maria VÎRLAN](#), dr, conf.univ., decana Facultății de Psihologie și Psihopedagogie Specială, Universitatea Pedagogică de Stat din Moldova „Ion Creangă”

[Raisa CIUCHITU-VIERU](#), psihologă, grad didactic I, IPLT „Alexei Mateevici”, Zaim, Căușeni

[Natalia MORNEALĂ](#), psihologă, grad didactic II, dir.adj. pentru instruire, IPLT „Ion Creangă”, Soroca

TRADUCERE în limba rusă:

[Galina GUMEN](#), șefa Centrului metodic, DÎTS Briceni

COORDONATOARE:

[Liliana ISTRATE-BURCIU](#), Centrul Internațional „LA STRADA”

CUPRINS

PRELIMINARII	4
I. REPERE CONCEPTUALE.....	8
II. COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI	10
III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI	12
IV. UNITĂȚI DE COMPETENȚE: UNITĂȚI DE CONȚINUT: ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	13
V. REPERE METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE	17
VI. BIBLIOGRAFIE	26

PRELIMINARII

Curriculumul la disciplina opțională **„Relații armonioase în familie”** pentru clasele a VIII-a – IX-a (în continuare- Curriculum) reprezintă un document curricular de tip proiectiv, cu caracter reglator, care definește cadrul conceptual și metodologic al disciplinei opționale **„Relații armonioase în familie”**, pentru clasele a VIII – a IX-a.

Proiectarea curriculumului s-a realizat în conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova (2014) și în consens cu tendințele dezvoltării politicilor curriculare pe plan național și internațional:

- ☑ Cadrul de referință al Curriculumului Național (2017);
- ☑ Reperetele conceptuale privind elaborarea curriculumului la disciplinele opționale (2017);
- ☑ Instrucțiunea privind procesul de selectare și organizare a disciplinelor opționale în învățământul general (Ordinul MEC 636 din 31.05.2021),
- ☑ Recomandările Parlamentului European și ale Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2018).

Constructul curricular al disciplinei opționale **„Relații armonioase în familie”** contribuie la formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabilă de autodezvoltare, care posedă independență de opinie și acțiune în contextul valorilor naționale și universale.

Sistemul de finalități al disciplinei opționale **„Relații armonioase în familie”** demonstrează **relevanță** în raport cu misiunea educației și **pertinență** în raport cu politicile educaționale naționale și internaționale:

- ☑ competențele-cheie (Consiliul Europei);
- ☑ taxonomia competențelor (UNESCO);
- ☑ competențe pentru secolul XXI;
- ☑ competențe pentru cultura democratică (Consiliul Europei);
- ☑ competențe-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (Consiliul Europei, 22 mai 2018).

În același context, curriculumul demonstrează valoare formativă în raport cu **atributele generice ale absolvenților școlilor, tineri cetățeni ai Republicii Moldova**, întreg constructul curricular urmărind formarea unor persoane:

- **cu încredere în sine și în propriile forțe** (autocunoaștere, respect față de sine, încredere în sine, managementul sinelui; respect față de cei din jur; autonomie și integritate morală, adeziune la valorile general-umane; gândire critică și comunicare asertivă; abilități de luare a unor decizii pertinente și responsabilitate pentru deciziile asumate);
- **deschise să învețe pe parcursul întregii vieți** (stabilirea scopurilor proprii în învățare; interes și implicare în activități de învățare formală, nonformală și informală);

- **active, proactive, productive, creative și inovatoare** (comunicare eficientă în contexte variate; colaborare eficientă, atitudine proactivă și contribuție efectivă în activitatea comună; axare pe rezolvarea problemelor în mod creativ);
- **angajate civic și responsabile** (respect pentru lege, atenție, altruism, respect, generozitate și sprijin pentru ajutorarea persoanelor aflate în dificultate).

Curriculumul centrează demersul pedagogic pe satisfacerea nevoilor adolescentului: **nevoia de a ști, de a fi afectuos, de apartenență la grup, de independență și nevoia modelelor**. Or, perioada adolescenței este cea mai indicată pentru formarea abilităților de **relaționare armonioasă cu prietenii, colegii, cât și cu membrii familiei**.

Prevederile documentelor de politici curriculare, rezultatele cercetărilor/studiilor realizate de către **Centrul Internațional “LA STRADA”**, în parteneriat cu **UN Women Moldova** în problema violenței în relațiile adolescenților, argumentele științifice ale cercetătorilor în domeniu privind rolul mediului educațional în formarea adolescenților au determinat proiectarea curriculumului pentru disciplină opțională **Relații armonioase în familie** pentru elevii claselor a VIII-a- IX-a, care are drept **scop formarea competențelor de a dezvolta relații armonioase de familie, de prietenie, sentimentale prin însușirea de noi cunoștințe, evaluarea propriei experiențe și învățarea modelelor noi de relaționare armonioasă, în situații simulate**.

Astfel, pe termen lung, formarea deprinderilor adolescenților de relaționare armonioasă va determina calitatea vieții de familie, calitatea educației în familie, calitatea vieții.

În context, curriculumul reprezintă constructul pedagogic de referență pentru proiectarea demersului educațional la nivel de clasă/colectiv de elevi și evaluarea rezultatelor învățării, asigurând coerența și corelația finalităților proiectate pentru disciplinele obligatorii și cele opționale pentru treapta gimnazială, respectând unitatea dintre predare, învățare și evaluare.

Curriculumul demonstrează abordare sistemică, asigurând conexiunea și interdependența componentelor sale:

- **Preliminarii;**
- **Repere conceptuale;**
- **Competențe specifice disciplinei;**
- **Administrarea disciplinei;**
- **Unități de competențe: Unități de conținut: Activități de învățare;**
- **Repere metodologice de predare-învățare-evaluare;**
- **Bibliografie.**

Succesul în formarea **culturii relațiilor armonioase în familie, cu prietenii, colegii** este asigurat datorită:

- coerenței în ierarhizarea competențelor specifice și a unităților de competență,
- continuității dintre sistemul competențelor specifice pentru treapta gimnazială cu sistemul competențelor specifice pentru liceu,
- dezvoltării calitativă a unităților de competență și creșterea gradului de complexitate de la treapta de gimnaziu la cea de liceu,
- articulării unităților de competență cu conținuturile, selectarea și organizarea conținuturilor în funcție de potențialul de învățare, de nivelul general de pregătire, dar și de interesele concrete ale elevilor,
- relaționării metodologică a activităților de învățare cu unitățile de competență;
- abordării inter-și transdisciplinare în soluționarea problemelor specifice relațiilor armonioase în familie.

Disciplina se încadrează în **aria curriculară Educație socioumanistică** și poate fi predată de psihologii școlari, cadre didactice care sunt pregătite să abordeze corect și echidistant subiectele propuse pentru studiu. Activitățile didactice pot fi desfășurate atât în sala de clasă, cât și în centrele pentru tineri sau alte locații relevante finalităților abordate.

Disciplina opțională **Relații armonioase în familie** este una de extindere, derivată din disciplina obligatorie **Educație pentru societate și Dezvoltare personală**, urmărind extinderea competențelor specifice ale disciplinelor prin plusarea de noi competențe specifice și noi cunoștințe pentru elevii claselor VIII-a și/sau a IX-a, grupate convențional în 4 componente de bază:

- 1) valori;
- 2) atitudini;
- 3) abilități;
- 4) cunoștințe și înțelegere critică,

conform Cadrului de referință pentru cultură democratică (Consiliul Europei, 2010/ 2018):

VALORI:

1.1. Valorizarea demnității umane și a drepturilor omului. Această valoare se bazează pe convingerea generală că toate ființele umane sânt valoroase, egale în demnitate și au dreptul la același respect și la același set de drepturi umane și libertăți fundamentale, urmând a fi tratate corespunzător.

ATITUDINI:

2.2. Respect. Respectul constă din considerarea pozitivă și stima pentru cineva sau ceva, bazat pe convingerea că au importanță, merit sau valoare intrinsecă. Respectul pentru alte persoane, percepute ca având alte afilieri sau convingeri culturale, opinii sau practici diferite decât ale propriei persoane, este esențial pentru un dialog intercultural eficient și pentru cultura democrației.

2.4. Responsabilitate. Responsabilitatea este o atitudine față de propriile acțiuni. Aceasta implică un proces de reflecție asupra propriilor acțiuni, formarea intențiilor de a acționa într-o manieră adecvată moral, realizarea conștientă a acelor acțiuni și responsabilizarea propriei persoane pentru rezultate.

ABILITĂȚI:

3.8. Soluționarea conflictelor. Abilitățile de soluționare a conflictelor sunt deprinderile necesare pentru a aborda, a gestiona și a rezolva conflicte într-o manieră pașnică, prin ghidarea părților implicate în conflict către soluții optime, acceptabile pentru toate părțile.

CUNOȘTINȚE ȘI ÎNȚELEGERE CRITICĂ:

4.1. Cunoașterea și înțelegerea critică a propriei persoane. Această competență include cunoașterea și înțelegerea critică a propriilor gânduri, convingeri, sentimente și motivații și a propriilor afilieri culturale și perspective asupra lumii.

I. REPERE CONCEPTUALE

Disciplina opțională **Relații armonioase în familie** valorizează abordarea activ-participativă a procesului de formare a competențelor și se adresează elevilor -adolescenți, elevi ai ciclului gimnazial.

Aspectul inovativ al curriculumului constă în faptul că planificarea activităților se bazează pe ideea că învățarea este mai eficientă când informațiile despre comportamentul violent sunt însoțite de informații și modalități concrete de a schimba comportamentul dat, de a forma comportamente emoționale și sociale corespunzătoare, ceea ce, de altfel, vine în deplină concordanță cu exigențele de reformă educațională din Republica Moldova.

Procesul educațional este orientat spre formarea și dezvoltarea, în mod integrat, a cunoștințelor, deprinderilor, atitudinilor, valorilor, precum și la sporirea motivației adolescenților pentru participarea la activități. Fiecare activitate/exercițiu se axează pe situații concrete de viață, care provoacă participanții să analizeze, să cerceteze, să ia decizii argumentate, să soluționeze problemele în cel mai efektiv mod posibil.

Abordarea transdisciplinară a problematicii relațiilor armonioase în familie, în grupul de prieteni, colegi facilitează formarea consecventă a sistemului de cunoștințe, capacități, atitudini, angajând elevii în soluționarea unor probleme semnificative, adaptate nivelului lor cognitiv (și zonei proximei dezvoltări), centrând procesul de învățare pe investigație colaborativă, învățare integrată, identificare și rezolvare de probleme specifice relațiilor în familie; creând cadrul adecvat de transfer al cunoștințelor acumulate în viața de zi cu zi. În special, se pune accent pe crearea de modele mentale bazate pe transfer și integralizare pentru a determina succesul în construirea unor relații armonioase în familie, cu prietenii, colegii.

Întreg constructul curricular crează condiții favorabile de cunoaștere și înțelegere a conținuturilor recomandate într-un ritm adecvat, ca bază pentru dezvoltarea competențelor de relaționare armonioasă cu membrii familiei, prietenii, colegii.

Rolul cadrelor didactice în organizarea demersului educativ este de a ajuta tinerii să valorifice experiențele anterioare pentru a dezvolta atitudini, credințe și deprinderi cognitive și, totodată, să-și extindă sistemul de cunoștințe și abilități de relaționare.

Astfel, impactul scontat al disciplinei este de a crea oportunități pentru transferul competențelor de relaționare armonioasă în diferite contexte de viață, mai cu seamă, în relațiile de familie. Prin dezvoltarea abilităților de autoreglare, tinerii vor servi drept model printre semeni în promovarea relațiilor armonioase.

Curriculumul disciplinei propune un spectru larg de conținuturi relevante pentru formarea unor relații armonioase și este proiectat din perspectiva inter - și transdisciplinară, în jurul competențelor comune disciplinelor din învățământul gimnazial, dar nu există o identitate absolută cu acestea. Dezvoltarea fiecărei competențe se realizează, cu precădere, în cadrul orelor la disciplina opțională dată sau cerc extrașcolar, dar este posibilă și exersarea competențelor specifice în cadrul disciplinelor existente în planul cadru, precum **Educație pentru societate și Dezvoltare personală**. Acest fapt demonstrează caracterul interdisciplinar al disciplinei date.

Principiile fundamentale care au orientat elaborarea curriculumului la disciplina **Relații armonioase în familie** sunt:

- ✓ **principiul corelării competențelor și conținuturilor** cu nevoile reale de dezvoltare ale elevilor (principiul abordării proactive);
- ✓ **principiul compatibilizării** cu finalitățile propuse prin curriculumul național și cel european din perspectiva consolidării competențelor transversale;

Dezvoltarea personală a elevilor este una decisivă în cadrul acestei discipline opționale. Participând în cadrul activităților de învățare, elevii:

- ✓ înțeleg mai bine importanța valorilor familiale și acționează în baza acestora;
- ✓ identifică modelul propriu de relaționare armonioasă în familie, cu prietenii, colegii, bazat pe un sistem de valori general-umane, și acționează în corespundere cu acesta;
- ✓ își asumă responsabilitatea pentru propriile acțiuni în relațiile de familie, cu prietenii, colegii;
- ✓ adoptă comportamente ce contribuie la formarea unei relații non-violente de familie, de prietenie;
- ✓ elaborează și aplică planuri de dezvoltare a relațiilor de familie, de prietenie;
- ✓ identifică acțiunile violente, abuzive și reacționează în consecință, în baza sistemului de abilități și atitudini formate în cadrul orelor.

Curriculumul constituie o sursă importantă și pentru activitatea psihologilor școlari, asistenților sociali, lucrătorilor de tineret, membrilor organizațiilor neguvernamentale ș.a.

Totodată, curriculumul la disciplina „Relații armonioase în familie” poate fi aplicat și în organizarea activităților extrașcolare, conform pct. 6 din Instrucțiunea privind procesul de selectare și organizare a disciplinelor opționale în învățământul general, aprobată prin ordinul MECC nr. 635/2021.

II. COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI

Prin întreg constructul curricular disciplina „**Relații armonioase în familie**” contribuie la formarea **competențelor-cheie**:

1. Competența de autoevaluare și autocunoaștere.

Disciplina „Relații armonioase în familie” pune accent pe gândirea critică în scop de autodezvoltare și autoafirmare, asumare a responsabilității pentru relaționare cu potențialii parteneri, adaptare la situații și contexte noi de relaționare. Toate activitățile oferă elevilor oportunități de a se autoevalua, a se cunoaște, a adopta atitudini responsabile în procesul de formare și menținere a relațiilor interpersonale.

2. Competența de relaționare interpersonală, interculturală și competențe civice.

Conținuturile disciplinei „Relații armonioase în familie” oferă contextul necesar pentru a comunica constructiv cu potențialii parteneri, în situații distincte, a manifesta toleranță, a exprima și înțelege diferite puncte de vedere privind relaționarea interpersonală și în familie, a fi empatic cu prietenii, colegii, componente specifice a competenței de relaționare interpersonală, interculturală și competențe civice. O competență necesară adolescenților este să poată să facă distincție între relațiile dezirabile și inddezirabile, să facă față stresului și frustrării în relațiile interpersonale și să le exprime în mod adecvat și constructiv.

3. Competența acțional-strategică.

Competența de a acționa independent și creativ în diferite situații de viață este una dintre caracteristicile de bază ale competenței acțional - strategice, fiind necesară în procesul de relaționare interpersonală. Disciplina „Relații armonioase în familie” a fost elaborată astfel, încât să ofere exerciții și sarcini specifice care să solicite, dar și să formeze competența dată.

În același context, conform **Cadrului de referință al Curriculumului Național** (201, pag.18-22), competențele transversale prioritare pentru disciplina opțională „Relații armonioase în familie” sunt:

A. Comunicarea eficientă/empatică, care reprezintă setul de achiziții necesare pentru o relaționare armonioasă a unei persoane capabile să comunice eficient și să răspundă necesităților de conviețuire pașnică într-o familie, relaționare eficientă cu prietenii: este flexibilă și responsabilă în actul de comunicare; recunoaște caracteristicile audienței și își adaptează metodele de comunicare pentru a răspunde acestora; comunică cu claritate într-o varietate de forme: verbal, nonverbal, paraverbal și/sau artistic; exprimă idei, sentimente și credințe cu ajutorul mijloacelor estetice; răspunde în mod adecvat atunci când receptează mesaje; evaluează eficiența comunicării: sprijină comunicarea efectivă prin solicitarea de clarificări și oferirea de feedback; adaptează și ajustează comunicarea pentru a veni în întâmpinarea nevoilor audienței; recunoaște comunicarea ca modalitate de a se face înțeles.

B. Gândirea complexă și critică, or, o persoană capabilă să gândească în mod complex și critic va fi capabilă să construiască relații interpersonale durabile și va prezenta calitățile necesare în acest scop: utilizează strategii creative și critice de rezolvare a problemelor și de luare a deciziilor; evaluează, analizează și prezice consecințele; percepe gândirea ca pe un proces holistic, integrat; utilizează procesele de gândire pentru a interpreta, a organiza și a lucra cu informația; echilibrează rațiunea și sentimentele în luarea deciziilor; ia în considerare ideile noi și perspectivele variate pentru a-și lărgi și adânci perspectivele asupra problemelor; formulează concluzii și conștientizează consecințele acestora; reflectează asupra problemelor proprii și asupra celor sociale mai largi.

C. Cetățenia responsabilă. Un cetățean responsabil demonstrează responsabilitate individuală; demonstrează integritate și demnitate; utilizează strategii de rezolvare a conflictelor; conștientizează modul în care alegerile/deciziile individuale afectează propria persoană, familia și cei din anturajul său; manifestă inițiativă pentru a se informa și pentru a acționa asupra problemelor și evenimentelor de interes social.

D. Colaborarea/lucrul în echipă, or, o persoană capabilă să coopereze și să lucreze într-un grup, poate construi relații sănătoase într-o familie; înțelege și își asumă diferite roluri pentru a învăța noi competențe și procese; apreciază diversitatea ideilor; sugerează modificări pentru a identifica punctele comune atunci când se confruntă cu interese divergente; generează o varietate de soluții/opțiuni, evaluează calitatea ideilor și rezultatele potențiale ale aplicării lor, fapt ce le permite elevilor să valorizeze similitudinile și diferențele membrilor de grup; să manifeste empatie față de ceilalți și să răspundă adecvat în privința interrelațiilor complexe prin construirea unui consens.

E. Învățarea pe tot parcursul vieții. O persoană capabilă să învețe pe tot parcursul vieții demonstrează sensibilitate față de valorile estetice și conștientizează importanța acestora: dezvoltă și utilizează criterii pentru evaluarea autenticității, substanței și a mesajului; demonstrează o bună înțelegere a sensurilor și a semnificațiilor, a detaliilor vieții de zi cu zi; participă la manifestări artistice pentru recreere sau dezvoltare personală și construiește prin toate acestea relații interpersonale armonioase.

COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI

CS 1. Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.

CS 2. Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.

CS 3. Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Durata predării disciplinei opționale este de un an de studiu și constituie 35 de ore pentru clasa a VIII-a și 34 ore pentru clasa a IX-a.

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Disciplina	Clasa	Nr. de ore/săpt.	Nr. de module	Nr. de ore/an
Opțională	Educație sociumanistică	Relații armonioase în familie	VIII	1	3	35
		Relații armonioase în familie	IX	1	3	34

IV. UNITĂȚI DE COMPETENȚE: UNITĂȚI DE CONȚINUT: ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

CLASA a VIII - IX-a

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și evaluare
Modulul I. FAMILIA ȘI SISTEMUL VALORILOR FAMILIALE.		
<p>1.1. Deducerea sistemului de valori familiale pertinent pentru constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.</p> <p>1.2. Argumentarea rolurilor și a responsabilităților individuale ale membrilor familiei în constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.</p> <p>1.3. Sintetizarea condițiilor propice pentru dezvoltarea culturii relațiilor armonioase în familie.</p> <p>1.4. Aplicarea celor mai potrivite strategii de comunicare constructivă cu membrii familiei.</p>	<p>1. Evoluția modelului familiei de-a lungul istoriei. Familia – ieri, azi și mâine.</p> <p>2. Sistemul de valori familiale. Diferențe în sistemele de valori familiale. Valori materiale versus Valori spirituale.</p> <p>3. Familia și aspecte legale. Roluri, funcții și responsabilități familiale.</p> <p>4. Cultura relațiilor armonioase în familie. Valoarea Sineului, a cunoașterii de sine, a încrederii în sine, a respectului de sine, a demnității umane – premiază în dezvoltarea unor relații armonioase în familie.</p> <p>5. Arta de a comunica în familie. Rolul afectivității mamei, a tatei în crearea și păstrarea relațiilor armonioase în familie, în comunicarea cu fiica, fiul.</p> <p>6. Angajament și Responsabilitate în relațiile familiale.</p>	<p><i>Conversația euristică</i> <i>Discuții dirijate</i> <i>Studiu de caz</i> <i>Argumentarea&Contrargumentarea</i> <i>Linia valorică</i> <i>Jurnalul reflexiv</i> <i>Nota Bene (Redactarea recomandărilor referitoare la comunicarea constructivă cu membrii familiei)</i> <i>Redactarea eseului „Familia mea – între vis și realitate”</i> <i>Redactarea eseului „O zi din viața unui adolescent fericit”</i> <i>Jocul de rol</i> <i>Exersarea tehnicilor de ascultare activă</i> <i>Exersarea tehnicilor de comunicare constructivă</i> <i>Redactarea Codului Relațiilor Armonioase în Familie</i></p> <p>Produse: Jurnalul reflexiv, eseul, caz soluționat, Lista argumentelor/ contrargumentelor, Codul Relațiilor Armonioase în Familie</p>

Modulul II. CULTURA RELAȚIILOR ARMONIOASE ÎN ADOLESCENȚĂ

2.1. Aprecierea rolului afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.

2.2. Argumentarea punctului de vedere cu privire dezvoltarea armonioasă a relației de prietenie, sentimentale, valorizând diferențele de gen.

2.3. Elaborarea propriului model de inițiere a unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line.

2.4. Aplicarea strategiilor eficiente de prevenire și gestionare a conflictelor în relațiile de prietenie, sentimentale, în familie.

1. Prietenii și relații în adolescență.

(Prietenia între o fată și un băiat, inclusiv prietenii on-line; prietenia între băieți; prietenia între fete; prietenia în familie. Dinamica relației – de la prietenie la relație sentimentală. Corectitudine și Responsabilitate în relații de prietenie, în relații sentimentale)

2. Rolul afectivității în prietenie și relații sentimentale.

(Subtilitățile pasiunii, îndrăgostirii, iubirii. Miturile iubirii)

3. Perspectiva de gen în formarea și menținerea relației.

(Stereotipuri și prejudecăți. Diferențe în manifestarea și exprimarea afecțiunii. Așteptări și dezamăgiri.)

4. Inițierea unei relații și cunoașterea reciprocă. Rolul consimțământului.

(Diferența dintre flirt și hărțuire. Obstacolele în procesul de intercunoaștere.)

5. Cunoașterea on-line. Riscuri în relațiile on-line Semne dezirabile și indezirabile la etapa inițierii relației. Rolul granițelor în relație.

6. Disensiuni și conflicte între prieteni și în familie. Prevenirea și gestionare eficientă a conflictelor.

Conversația euristică

Dezbateri tematice în baza unor materiale controversate din mass-media/studii de caz
Graficul T

Argumentarea & Contrargumentarea

Argumentarea generalizată

Argumentarea în bază de cauză – efect

Argumentarea bazată pe analogie

Argumentarea bazată pe comparație

Argumentarea bazată pe expertiză

Raționamentul deductiv

Joc de rol/Simularea

Linia valorică

Exersarea tehnicilor de ascultare activă

Exersarea tehnicilor de comunicare persuasivă

Redactarea unor recomandări referitoare la

prevenirea și gestionarea conflictelor între

prieteni /în familie

Elaborarea Codului de Etică a Curtării

Redactarea Ghidului de intercunoaștere online

Produse: *Graficul T completat, Lista recomandărilor, Codul de Etică a Curtării, Ghidul de intercunoaștere online*

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și evaluare
Modulul III. PREVENIREA COMPORTAMENTELOR DE RISC ÎNTR-O RELAȚIE.		
<p>3.1. Argumentarea convingerilor proprii despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>3.2. Formularea judecăților apreciative privind consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive.</p> <p>3.3. Aprecierea eficacității modalităților de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>3.4. Proiectarea unui plan de acțiuni /de intervenție în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Persoane și relații "toxice". Caracteristici și forme de comportament și limbaj în comunicare a persoanelor "toxice". 2. Caracteristicile specifice ale unei relații abuzive. Semne ale manipulării și controlului la etapa inițierii relațiilor. Afecțiune sau control? 3. Strategii de încheiere a relațiilor abuzive. Modalități de a spune "NU" unui potențial partener abuziv. 4. Violența și abuzul în familie: forme, cauze, efecte. Caracterul ciclic al violenței și abuzului. 5. Prevederile legislației privind combaterea violenței în familie. 6. Servicii de suport și consiliere în cazuri de violență și abuz în familie. Cum acționăm în cazuri de violență și abuz în familie. Intervenție în cazuri de violență și abuz în familie. 	<p><i>Discuții în grup despre formele violenței și a abuzului în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale</i></p> <p><i>Studiu de caz: Consecințele violenței în familie/ în relațiile de prietenie/ sentimentale</i></p> <p><i>Discuție cu psihologul "Relația sentimentală de astăzi – oglinda experiențelor trăite în copilărie"</i></p> <p><i>Exerciții de determinare a relațiilor cauză – efect privind consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive</i></p> <p><i>Vizionarea și comentarea unor secvențe video tematice</i></p> <p><i>Realizarea unor postere cu evidențierea consecințelor negative ale unei relații toxice, abuzive</i></p> <p><i>Dezbateri tematice în baza unor materiale controversate din mass-media</i></p> <p><i>Test de autocunoaștere/Autoanaliza</i></p> <p><i>Redactarea unor materiale informative referitoare la formele de comportament și limbaj în comunicare a persoanelor "toxice"</i></p> <p><i>Elaborarea portretului psihologic al persoanei toxice</i></p> <p><i>Elaborarea Codului Prieteniei Adevărate</i></p> <p><i>Scrisoare "Prietenului Meu"</i></p> <p><i>Eseu "Cum să iubești pentru a fi iubit?"</i></p> <p><i>Exersarea tehnicilor de ascultare activă</i></p>

Unități de competență

Unități de conținut

Activități de învățare și evaluare

*Întâlniri cu specialiști din Centrele de suport și consiliere / persoane-resursă
Nota Bene (Redactarea unor recomandări referitoare la intervenția/acțiuni în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie / sentimentale/ familiale)
Plan de dezvoltare personală/Plan de acțiuni
Flashmob: Nu violenței și abuzului!*

Produse: *material informativ referitor la formele de comportament și limbaj în comunicare a persoanelor "toxice"; Portretul psihologic al persoanei toxice; Poster "Consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive", Codul Prieteniei Adevărate, Scrisoare "Prietenului Meu", Plan de dezvoltare personală*

V. REPERE METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Pentru a implementa cu succes disciplina opțională **Relații armonioase în familie** și a forma competențele specifice disciplinei, se propune pachetul curricular dezvoltat cu suportul **Centrului Internațional „LA STRADA” din Republica Moldova**, ce include:

Curriculumul la disciplină; Ghidul profesorului, Suportul informațional și Caietul elevului/elevei.

Alte resurse complementare, ce vin în ajutorul profesorului, sunt: set de metode/tehnici relevante concepției disciplinei; materiale didactice (imagini, filme, studii de caz, fișe pentru lucru individual și de grup ș.a.); consumabile de cancelarie (foi A3, marchere, fâșiuțe cu lipici); calculator și proiector digital.

GHIDUL PROFESORULUI este un instrument didactic funcțional, care permite cadrului didactic să-și asigure coerența în implementarea curriculumului la disciplină și să dezvolte creativ sugestiile metodice. Ghidul profesorului este punctul de conexiune a tuturor resurselor didactice, care sunt vizate în proiectarea de lungă durată și în modelele de proiecte didactice. În baza strategiei concepute în modelele de proiecte didactice putem valorifica suportul informațional.

SUPPORTUL INFORMAȚIONAL oferă siguranță profesorului în abordarea conceptuală a subiectelor de studiu. Acesta poate fi utilizat atât de profesor, cât și de elevi, deoarece este conceput într-un limbaj accesibil. Nu sunt impuse anumite rigori pentru utilizarea suportului respectiv. El va fi de ajutor la momentul oportun cu preponderență în cadrul orelor acestui curs, la alte ore cu caracter educativ, dar și în diverse situații neprogramate. Materialele selectate, atât pe dimensiunea cognitivă, cât și pe cea didactico-metodică, a fost experimentată prin diverse modalități: traininguri, curs experimental de pilotare etc.

CAIETUL ELEVULUI/ELEVEI este resursa principală în formarea competențelor elevilor, deoarece oferă sarcini relevante tuturor componentelor de competență. Caietul elevului/elevei reprezintă un veritabil ghid de studiu pentru toți elevii și elevele ce au ales să studieze disciplina opțională. În el pot fi găsite pe lângă exercițiile tradiționale, scheme, studii de caz, texte informative, spațiu pentru produse ce urmează a fi elaborate. Cadrul didactic are posibilitatea să utilizeze și alte suporturi didactice pe care le identifică și sunt relevante finalităților implementate.

Disciplina opțională **„Relații armonioase în familie”** este axată pe formarea unor competențe de relaționare armonioasă în familie prin încurajarea dezvoltării/schimbării de comportament la toate cele trei niveluri: cunoștințe, abilități, atitudini. Acestea, fiind exersate și integrate în situații diferite, vor contribui la schimbări calitative ale comportamentului emoțional-atitudinal al elevilor.

Un rol deosebit printre finalitățile acestei discipline îl ocupă formarea atitudinilor și comportamentelor. Fiind un produs al conștiinței, atitudinea se exprimă în emoții, judecăți, acțiuni, poziții ale omului în raport cu realitatea, de aceea metodele și formele de activitate propuse pentru demersul didactic al acestei discipline sunt relevante formelor de manifestare și descoperire a atitudinilor: rațională, emoțională și comportamental-acțională.

Pentru a valorifica forma rațională vom folosi metode și tehnici ce ne vor permite să cuprindem sfera conștiinței personalității, noțiunile, reprezentările despre lucruri, fenomene, valori, înțelegerea sensului vieții în toate manifestările ei. Pentru a consolida forma rațională cu cea emoțională vom trece la activități ce ne vor permite perceperea oricărei acțiuni și fapte prin prisma construcției emoționale a personalității, sentimentelor trezite de fenomenele lumii înconjurătoare și, în deosebi, a relațiilor interpersonale. Ultimul grup de metode vor face parte din categoria comportamental-acțională și sunt de o importanță deosebită. Menirea acestei grupe de metode este de a influența asupra sferei comportamental-acționale, de a forma la elevi anumite deprinderi, abilități și forme de conduită relațională pozitivă în diverse contexte: de la acțiunile cele mai simple de comunicare uzuală bilaterală, până la acte sociale conștiente. Astfel, cadrele didactice vor asigura o învățare autentică și contextuală, iar profesorul și elevii vor avea un raport de parteneriat, datorită utilizării acestor metode eficiente în formarea finalităților curriculare.

Scenariul activităților didactice va valorifica cu preponderență metode de lucru active, interactive, centrate pe elev. Se va lucra individual și pe grupe, în funcție de natura activității. **Sugerăm valorificarea pe larg a activităților, cum ar fi:**

participare în pregătirea foto-galeriei; redactarea unui articol despre relațiile interpersonale, problemele adolescenților; pregătirea și prezentarea unui discurs structurat sau a unui plan de acțiune despre soluționarea unui caz de violență în comunitate; prezentarea unui ghid în care vor fi propuse modalități de menținere a relațiilor armonioase sau soluționare a conflictelor interpersonale prin negociere și compromis; participarea în cadrul unor dezbateri în clasă, școală unde vor fi puse în discuție diverse subiecte, realizarea unui raport foto/video despre participarea în cadrul unor conferințe, mese rotunde sau expoziții tematice, etc., realizarea de sondaje, previziuni, interviuri; proiecte de grup privind managementul timpului și al priorităților; întocmirea de jurnale, ziare.

Experiența pozitivă de comportament nonviolent se formează pe calea organizării corecte sub aspect pedagogic a activităților didactice în baza unor legități specifice:

- ☑ activitatea de învățare propusă trebuie să aibă **semnificație personală** pentru elevi;
- ☑ **poziția elevilor** în procesul de învățare trebuie să fie una activă, iar funcțiile lor să evolueze de la rol de executor la cel de organizator;
- ☑ dirijarea activităților de studiu trebuie să fie **flexibilă**, corespunzătoare situației didactice concrete, dar cu preponderență, cadrul didactic va avea rol de facilitator, formator, moderator;
- ☑ **abordarea integrativă a problematicii**, pe care o propune disciplina. Drept urmare, competențele dezvoltate în cadrul disciplinei au rolul de a forma noi atitudini și valori de relaționare, concepute ca un proces aflat în continuă desfășurare.
- ☑ profesorului îi revine **misiunea să asiste elevii** în alcătuirea unui repertoriu de scenarii alternative, cu funcție adaptativă, ca răspuns la dificultățile de relaționare interpersonală;
- ☑ caracterul specific al activităților dobândesc pe alocuri **valențele unui proces de consiliere de grup**. Aceasta presupune construirea unei relații speciale între profesor și elevi, relație bazată pe încredere, responsabilitate, confidențialitate și respect reciproc.
- ☑ accentul pus pe latura formativă a demersului didactic îi **implică direct pe elevi în actul propriei lor învățări**. Participând activ/interactiv la actul propriei lor formări, are loc dezvoltarea personală sub ghidarea și susținerea profesorului.
- ☑ activitățile de învățare vor fi abordate în **contexte specifice** (familiale, relaționare cu semenii, de școală etc.) și vor avea ca finalitate soluționarea/clarificarea unor probleme concrete de relaționare ca rezultat al obținerii unor competențe.

Strategiile didactice vor fi concepute în contextul tipurilor moderne de învățare: **învățare bazată pe proiecte, învățare bazată pe sarcini de lucru, învățare bazată pe probleme, învățare prin colaborare etc.**

Conținuturile curriculare se vor realiza prin activități propuse în cadrul unor scenarii didactice atractive, dinamice, care să îmbine activitatea individuală și frontală cu cea în perechi sau în grup. Tehnicile de lucru utilizate pot fi: **jocul de rol, brainstorming, demonstrația, discuția în grupul mare pe studii de caz, problematizarea pe grupe mici, expunerea prin power point, flipchart, fișe de lucru etc.** În funcție de specificul grupului de elevi și de nevoile acestora, demersul de învățare se poate extinde sau aprofunda.

Scenariile didactice vor fi structurate pe modelul: Evocarea, Realizarea Sensului, Reflecția, Extinderea (ERRE). Grație cadrului ERRE, este valorificată experiența anterioară a elevilor la fiecare temă, prin identificarea pre-condițiilor necesare pentru a motiva și implica activ elevii în procesul de învățare.

Informațiile noi sunt prelucrate activ în timpul orei. La etapa de Evocare elevul își amintește ce știe despre un anumit subiect, începe să se gândească la subiectul pe care în curând îl va examina în detalii. Realizarea sensului este etapa în care cel care învață vine în contact cu noile informații sau idei, are loc formarea competențelor. La etapa de Reflecție, accentul este pus pe exersarea comportamentelor constructive în baza noilor cunoștințe, abilități și atitudini. La etapa Extindere elevii vor avea posibilitatea să învețe din propria experiență și din experiența colegilor. Ei vor analiza cazuri și situații concrete și vor învăța să aplice tehnici eficiente de relaționare.

EVALUAREA, împreună cu predarea și învățarea, este o componentă de bază a procesului didactic la disciplina opțională **„Relații armonioase în familie”** și constituie mijlocul principal de orientare a activităților de învățare ale elevilor, de stabilire a progresiei învățării și de formare a competențelor.

Luând în considerare faptul că un curriculum la disciplina opțională nu constituie obiectul evaluărilor externe și naționale, evaluarea se realizează prin descriptorii, sub forma unui feedback constructiv, menit să releve nivelul de formare la elevi a finalităților proiectate/competențelor specifice. Principalul tip de evaluare utilizată în cadrul demersului didactic este evaluarea formativă. În cadrul evaluării formative, cadrul didactic poate folosi metode și tehnici de evaluare orală și scrisă.

În scopul proiectării cât mai eficiente a activităților didactice, se recomandă să fie utilizate instrumente centrate, în special, pe evaluarea procesului, deoarece interesează nu doar produsul realizat de elev, ci, mai cu seamă, cum a fost realizat acesta, cum a ajuns elevul la performanță. Aceste tehnici îi ajută pe elevi să-și dezvolte într-o manieră personalizată gândirea critică, să exprime opinii, să manifeste atitudini și să se autoevalueze.

În procesul de evaluare la disciplina opțională **„Relații armonioase în familie”** pot fi aplicate și alte metode și tehnici, cum ar fi **observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului, evaluarea reciprocă, evaluarea activității în grup etc.** Se recomandă și utilizarea **chestionarelor** și a **fișelor de autoevaluare**, care îi permit elevului să-și observe propriul comportament în situații de învățare structurate cooperativ. Cadrul didactic și elevul au libertatea de a-și elabora propriile fișe ale activităților de reflecție, autoevaluare și evaluare reciprocă. Pot exista și situații în care nu ar trebui efectuate evaluări, deoarece subiectele sunt prea sensibile pentru elevi.

Evaluarea succeselor elevilor poate fi realizată, de asemenea, și prin utilizarea metodelor complementare de evaluare: investigația, proiectul, portofoliul.

Acestea permit profesorului să analizeze direct activitatea elevului, să evalueze procesul prin care se ajunge la anumite rezultate/produse finale materializate în competențe. Utilizarea metodelor alternative de evaluare încurajează elevii în construirea cunoștințelor și creează un climat favorabil învățării.

Dat fiind specificul subiectelor abordate și caracterul predominant formativ al acestora, o atenție deosebită se va acorda **autoevaluării**, iar cadrele didactice vor avea mai mult rolul unui facilitator: prezentarea sarcinilor de formare și crearea atmosferei corespunzătoare pentru formare și interpretare.

Pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei opționale **„Relații armonioase în familie”**, sunt elaborați **descriptori**, care, de fapt, constituie un set de descrieri pozitive ale comportamentelor observabile. Procesul de evaluare prin descriptori se realizează prin observarea comportamentelor elevilor pe parcursul activităților, inclusiv în procesul de elaborare/realizare de către ei a produselor, precum și prin activități de reflecție, autoevaluare și evaluare reciprocă.

Efectuată în mod regulat, observarea devine parte componentă a procesului educațional. Cadrul didactic observă comportamentul elevului, pentru a stabili manifestarea competenței specifice/a unităților de competență.

În vederea realizării evaluării prin descriptori, cu acordarea de calificative finale, se propune o listă de **descriptori de competență**.

Descriptorii de competență:

- ✓ sunt criterii calitative de evaluare care descriu modul de manifestare a competențelor elevului și permit determinarea gradului de formare a acestora (minim, mediu, maxim). În conformitate cu nivelul atins, descriptorii permit acordarea de calificative: „suficient”, „bine”, „foarte bine”;
- ✓ sunt, de fapt, indicatori observabili, ce pot fi identificați în comportamentul elevilor sau în produsele activității acestora. Rolul descriptorilor este de a oferi criterii riguroase și obiective de evaluare și acordare a calificativelor, îndeplinind funcția unui etalon de evaluare care să ofere rezultate comparabile, relativ standardizate, la evaluări diferite;
- ✓ nu desemnează comportamente sau performanțe izolate sau declanșate în mod artificial, ci comportamente și performanțe combinate și înlănțuite pe parcursul perioadei de învățare, puse în acțiune de către elevi;
- ✓ oferă un set de descrieri pozitive ale comportamentelor observabile, care indică faptul că o persoană a atins un anumit nivel de experiență într-o anumită competență.

Cadrul didactic are obligația să introducă sistematic și regulat (pe toată durata anului de studii), în catalogul clasei, la pagina rezervată disciplinei „Relații armonioase în familie”, în dreptul fiecărui elev, numărul de ordine al descriptorilor de competență corespunzători comportamentelor manifestate de elev și care reflectă competențele specifice ale disciplinei.

Acestea permit profesorului să analizeze direct activitatea elevului, să evalueze procesul prin care se ajunge la anumite rezultate/produse finale materializate în competențe. Utilizarea metodelor alternative de evaluare încurajează elevii în construirea cunoștințelor și creează un climat favorabil învățării.

Cadrul didactic explică într-un mod accesibil elevilor și reprezentanților legali ai acestora esența descriptorilor de competență pentru clasa respectivă și îi informează periodic despre modalitatea de înregistrare a rezultatelor învățării în catalogul școlar.

Pentru fiecare competență specifică disciplinei, pe parcursul anului școlar, se înregistrează în catalogul clasei descriptorul din listă o singură dată, în baza observării comportamentului elevului în diferite situații și contexte ale vieții școlare și extrașcolare. Nu este obligatoriu ca la fiecare lecție și pentru fiecare elev să fie înregistrat un descriptor.

Cadrul didactic, până sau după consemnarea numărului unui descriptor în catalogul școlar, oferă feedback comportamental elevului. Forma (oral sau scris) și modalitatea de oferire a feedbackului este stabilită împreună cu elevul (de exemplu, în agenda elevului, la rubrica note, în caietul elevului etc.).

De asemenea, este posibil, în special la lecția de reflecție, ca pentru unii elevi să fie observat un număr mai mare de descriptori, corespunzători mai multor competențe specifice.

În acest caz, cadrul didactic înregistrează descriptorii identificați în spațiile libere anterioare zilei în care a avut loc lecția.

În catalogul școlar, la disciplina „**Relații armonioase în familie**”, cadrul didactic înregistrează:

ZILNIC – data, prezența la lecții a elevilor, conținuturile curriculare studiate la lecție și tema pentru acasă, dacă aceasta este planificată;

SISTEMIC și pentru fiecare elev (în rubrica notarea rezultatelor învățării) – numărul de ordine al descriptorilor (conform tabelului de mai sus – *Descriptorii de competență*) care s-au manifestat în mod firesc, oferind elevului feedback descriptiv/comportamental;

LA FINAL DE AN ȘCOLAR – calificativul (**FB** – „foarte bine”, **B** – „bine”, **S** – „satisfăcător”) acordat fiecărui elev, oferind feedback descriptiv/comportamental.

Pentru stabilirea calificativului, la final de an de studii, se aplică următorul algoritm de contorizare a numărului de unități de competență formate:

- **100-81%** sau de la 12 până la 9 din numărul total de unități de competență formate corespunde calificativului „**foarte bine**”;
- **80-56%** sau de la 8 până la 6 unități de competență formate corespunde calificativului „**bine**”;
- **55-25%** sau de 5 până la 3 unități de competență formate corespunde calificativului „**suficient**”.

Descriptorii de competență la disciplina opțională
„Relații armonioase în familie”

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori	Produse
<p>CS 1. Configurarea propriului model de relații armonioase în familie, de prietenie, sentimentale, în baza sistemului de valori general-umane, demonstrând integritate morală și responsabilitate pentru deciziile asumate.</p>	<p>1.1. Deducerea sistemului de valori familiale pertinent pentru constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.</p> <p>1.2. Argumentarea rolurilor și a responsabilităților individuale ale membrilor familiei în constituirea și menținerea relațiilor armonioase în familie.</p> <p>1.3. Sintetizarea condițiilor propice pentru dezvoltarea culturii relațiilor armonioase în familie.</p> <p>1.4. Aplicarea celor mai potrivite strategii de comunicare constructivă cu membrii familiei.</p>	<p>Elevul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prezintă dovezi convingătoare în favoarea dezvoltării relațiilor armonioase de familie în baza sistemului de valori general-umane. 2. Reflectă critic asupra sistemului de valori promovat în relațiile din cadrul familiei sale. 3. Evaluează riscurile asociate cu promovarea nonvalorilor în relațiile din cadrul familiei. 4. Identifică și argumentează cauzele problemelor de comunicare în cadrul familiei. 5. Argumentează rolul și responsabilitățile sale în relaționarea armonioasă cu membrii familiei. 6. Generează soluții potrivite pentru diverse situații de comunicare constructivă cu membrii familiei. 7. Reflectă critic asupra propriilor prejudecăți și stereotipuri cu referire la modelul relațiilor de familie. 8. Își adaptează comportamentul în relațiile familiale, luând în considerare lecțiile învățate. 	<p><i>Jurnalul reflexiv;</i></p> <p><i>Proiect de grup;</i></p> <p><i>Caz soluționat;</i></p> <p><i>Lista argumentelor/contrargumentelor;</i></p> <p><i>Codul Relațiilor Armonioase în Familie.</i></p>

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori	Produse
<p>CS 2. Manifestarea comportamentului asertiv în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, demonstrând demnitate și încredere în propriile forțe și acțiuni.</p>	<p>2.1. Aprecierea rolului afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.</p> <p>2.2. Argumentarea punctului de vedere cu privire dezvoltarea armonioasă a relației de prietenie, sentimentale, valorizând diferențele de gen.</p> <p>2.3. Elaborarea propriului model de inițiere a unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line.</p> <p>2.4 Aplicarea strategiilor eficiente de prevenire și gestionare a conflictelor între prieteni, în relațiile sentimentale, în familie.</p>	<p>Elevul:</p> <p>9. Prezintă dovezi pentru a argumenta rolul afectivității și asertivității în stabilirea relațiilor de prietenie, sentimentale.</p> <p>10. Oferă soluții practice pentru păstrarea relației armonioase de prietenie, sentimentale.</p> <p>11. Își asumă responsabilitatea pentru comportamentul său în relațiile de prietenie, sentimentale.</p> <p>12. Evaluează riscurile asociate cu inițierea unei relații de prietenie, sentimentale, inclusiv on-line, în condiții de incertitudine.</p> <p>13. Își poate gestiona stresul emoțional, anxietatea și nesiguranța în situații de conflict cu membrii familiei, prietenii, colegii.</p> <p>14. Ia în considerare sentimentele membrilor familiei, prietenilor, colegilor în relaționarea sa cu aceștia.</p> <p>15. Ia decizii ferme cu privire la strategiile de prevenire și gestionare a conflictelor în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>16. Își construiește și își adaptează propriul model de inițiere a unei relații de prietenie, sentimentale, (inclusiv on-line), luând în considerare lecțiile învățate.</p>	<p><i>Graficul T completat;</i></p> <p><i>Lista recomandărilor;</i></p> <p><i>Codul de Etică a Curtării;</i></p> <p><i>Ghidul de intercunoaștere online.</i></p>

Competențe specifice	Unități de competență	Descriptori	Produse
<p>CS 3. Aplicarea strategiilor de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de familie, de prietenie, sentimentale, dând dovadă de corectitudine și responsabilitate față de sine și față de cei din jur.</p>	<p>3.1. Argumentarea convingerilor proprii despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>3.2. Formularea judecăților apreciative privind consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive.</p> <p>3.3. Aprecierea eficacității modalităților de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>3.4. Proiectarea unui plan de acțiuni /de intervenție în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p>	<p>Elevul:</p> <p>17. Prezintă dovezi pentru a-și argumenta convingerile despre problema violenței și a abuzului în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>18. Explică consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive.</p> <p>19. Evaluează riscurile asociate relațiilor toxice, abuzive atât pe termen scurt cât și cele pe termen lung.</p> <p>20. Apreciază eficacitatea modalităților de prevenire a comportamentelor de risc în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, în baza dovezilor și a experienței.</p> <p>21. Evaluează în mod critic acțiunile celor care au responsabilități de a preveni și a interveni în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>22. Exprimă încredere că poate depăși temerile, grijile și nesiguranța legate de acțiunile sale în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p> <p>23. Își construiește un plan de acțiuni și își adaptează propriul model de intervenție în cazuri (simulate) de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale, luând în considerare lecțiile învățate.</p> <p>24. Își asumă responsabilitatea pentru modelul de comportament în cazuri de violență și abuz în relațiile de prietenie, sentimentale, familiale.</p>	<p><i>Material informativ referitor la formele de comportament și limbaj în comunicare a persoanelor "toxice";</i></p> <p><i>Portretul psihologic al persoanei toxice;</i></p> <p><i>Poster "Consecințele negative ale unei relații toxice, abuzive";</i></p> <p><i>Codul Prieteniei Adevărate; Scrisoare "Prietenului Meu";</i></p> <p><i>Plan de dezvoltare personală;</i></p>

VI. BIBLIOGRAFIE

Cadrul legal:

1. Cadrul de Referință al Curriculumului Național (2017).
2. Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului (2010).
3. Cadrul de Referință al Competențelor pentru o Cultură Democratică (Consiliul Europei, 2018).
4. Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (Consiliul Europei, 2018).
5. Codul educației al Republicii Moldova (2014).
6. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (1950).
7. Convenția cu privire la drepturile copilului (1989).
8. Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (2007).
9. Legea Republicii Moldova „Cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie” nr.45-XVI din 1 martie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.55-56, art. 178).
10. Guțu, V. Curriculum educațional. Chișinău: CEP USM, 2014.
11. Observațiile finale pentru Republica Moldova ale Comitetului pentru Drepturile Copilului (2017).
12. Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului (2013).
13. Curriculum la disciplina Educație pentru societate, aprobat prin ordinul MECC nr. 1124/2018.
14. Curriculum la disciplina Dezvoltare personală, aprobat prin ordinul MECC nr. 1124/2018.
15. Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Educație pentru societate, aprobată prin ordinul MECC nr. 1398/2021.
16. Repere conceptuale privind elaborarea curriculumului la disciplinele opționale / Ion Achiri, Svetlana Nastas, Ion Botgros [et al.] ; coord.: Lilia Pogolșa, Ion Achiri. – Acad. de Științe a Moldovei, Inst. de Științe ale Educației. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2017 (Tipogr. „Impressum”). – 22 p.

Literatură de specialitate:

1. Bețiu M., Crețu V., Crețu N. Ghidul profesorului pentru cursul opțional “Decizii pentru un mod sănătos de viață”, 2010.
2. Cartaleanu T., Cosovan O. ș.a., Formarea de competențe prin strategii didactice interactive, Chișinău, Centrul Educațional Pro Didactica, 2008.
3. Cunoașterea elevului: consiliere și orientare. Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, Chișinău, IȘE, 2007.
4. Dinu M. P., Povestiri despre gen. Modul de consiliere și orientare, Slatina, 2008.
5. Eșanu R., Goras-Postică V., Sclifos L., R. Solovei. Integrare europeană pentru tine. Ghid metodologic pentru profesori, Centrul Educațional Pro Didactica, Chisinau, 2009.
6. Giblin L., Cum să dobândești încredere și putere în relațiile interumane, Colecția Curtea Veche, București, 2006.
7. Evaluarea curriculumului național în învățământul general : Studiu / Achiri Ion, Bucun Nicolae, Crudu Valentin [et al.]; coord.: Lilia Pogolșa, Valentin Crudu; coord. ai grupurilor de experți naț.: Ghicov Adrian [et al.]; Inst. de Științe ale Educației. – Chișinău: S. n., 2018 (Tipogr. “Print-Caro”). – 669 p.
8. Guțu Vl. (coord.), Educația centrată pe cel ce învață. Ghid metodologic, CEP USM, Chișinău, 2009.
9. Ionescu M., Demersuri creative în predare și învățare, Presa Universală Clujeană, Cluj, 2000.
10. Jeannie L., Steele, Kurtis S. Meredith, Charles Temple, Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice, vol. I, publicație a Centrului Educația 2000+.
11. Legea Republicii Moldova „Cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie” nr.45-XVI din 1 martie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.55-56, art. 178).
12. Materiale de suport pentru predarea drepturilor copilului în cadrul disciplinei Educația civică” (Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului), Chișinău, 2012 (site-ul www.edu.md, <http://childrights.md/>);
13. Mischnick R., Transformarea nonviolentă a conflictelor. Manual de training pentru un curs de formare a formatorilor, Bratislava/ Slovacia, 2007.
14. Moldovanu I., Tomșa S. și col., Monitorizarea și evaluarea activităților cu tinerii. Ghid pentru tineri și profesioniști care lucrează cu tinerii/Centrul Național de Resurse pentru Tineri, Chișinău, 2006.
15. Problema violenței domestice în Republica Moldova- realități și perspective. Ediție tematică a Centrului Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”, 2008.
16. Să lucrăm împreună – formarea comportamentului copiilor cu ajutorul disciplinei pozitive / Organizația „Salvați Copiii”, Speed Promotion, București, 2006.

RELAȚII ARMONIOASE ÎN FAMILIE

CURRICULUM

pentru GIMNAZIU

clasele a **VIII-a – IX-a**

Chișinău 2022